

Wat doen we met het begrotingstekort en de staatsschuld?

Vorig jaar had de Nederlandse overheid een begrotingsoverschot van 11 miljard euro, dit jaar waarschijnlijk een nog iets groter overschot, van 12 miljard euro. Je kunt je afvragen waarom de overheid niet al het belastinggeld uitgeeft. Je kunt genoeg bestemmingen voor die 12 miljard euro bedenken.

Aflossen op de staatsschuld

Overigens gebeurt er wel degelijk iets met het overschot: de staatsschuld wordt ermee afgelost. De Nederlandse staatsschuld is inmiddels gedaald tot onder de 50 procent van het bruto binnenlands product (bbp), de totale productie binnen de Nederlandse grenzen. Er zijn niet veel westerse landen met zo'n lage staatsschuld.

Aflossen op schulden is natuurlijk altijd goed. Aan de andere kant is de norm voor de staatsschuld in het eurogebied maximaal 60 procent van het bbp, er is dus voor de Nederlandse overheid niet direct reden om een overschot te kweken en daarmee de staatsschuld af te lossen. Blijft dus de vraag: waarom zetten we niet gewoon alle belastingontvangsten om in uitgaven? Investeer in onderwijs, in zorg, in defensie.

Het anticyclische argument

Het standaardargument dat tegen extra uitgaven werd gebruikt, luidt als volgt. Als de economie voorspoedig groeit, is het verstandig een overschot te creëren, zodat, als het onvermijdelijk weer slechter gaat met de economie, de overheid tenminste ruimte heeft om haar eigen bestedingen op te voeren en met een tekort de economie te stimuleren. Op die manier zorgt de overheid voor enige stabiliteit en is de economie minder een speelbal van handelsoorlogen, brexit-perikelen en wat dies meer zij.

Op zichzelf is dit een goed argument. Het is ontleend aan de Britse econoom John Maynard Keynes (1883-1946). Die bepleitte een zogenaamde anticyclische begrotingspolitiek, dat wil zeggen een politiek die tegen de *ups and downs* van de economie inging. Kort gezegd: als het slecht gaat stimuleren,

als het goed gaat afremmen. Aangezien het nog steeds goed gaat met de Nederlandse economie, zou de overheid volgens dit aan Keynes ontleende argument eerder op de rem moeten staan dan gas geven.

De overheid krijgt geld toe

Maar we leven in de wat merkwaardige wereld van extreem lage en zelfs negatieve rentes. De rente is zo laag dat de overheid niet alleen gratis kan lenen, maar geld op de koop toe krijgt. Nederlandse staatsleningen zijn zo gewild, dat beleggers bereid zijn meer te betalen dan de nominale waarde. Het gevolg is dat het zogenaamde effectieve rendement op Nederlandse staatsobligaties negatief is, op het moment zo rond de - 0,5 procent. Er zijn economen die vinden dat je als overheid juist nu geld moet lenen. Wat is er mooier dan allerlei zinvolle investeringen te kunnen doen en er nog geld mee te verdienen ook?

De goede huisvader

Nederlandse politici hadden altijd nogal last van het goede-huisvader-syndroom: maak liever geen schulden of bouw ze zo snel mogelijk af. Deze wat calvinistische instelling vinden we bijvoorbeeld bij Hendrikus Colijn, premier in de jaren dertig, die tijdens de Grote Depressie halsstarrig weigerde de economie te stimuleren door extra uitgaven te doen. Meer geld uitgeven dan je binnenkrijgt, dat doe je nu eenmaal niet.

Een draai van 180 graden?

Op de derde dinsdag van september weten we meer, maar het lijkt er sterk op dat het Nederlandse kabinet en in het bijzonder de minister van Financiën Wopke Hoekstra een draai aan het maken is, weg van de calvinistische degelijkheid. Als geld lenen zo goedkoop is en zelfs geld oplevert, waarom dan niet de staatsschuld laten oplopen en daarmee Nederland toekomstbestendiger maken? Denk aan klimaatmaatregelen, woningbouw en infrastructuur.

Kritiek

Wat moeten we daarvan denken? Zoals gebruikelijk verschillen economen van mening, zodat politici hun eigen gang kunnen gaan. Progressieve economen juichen de draai van het kabinet toe, je bent gek als je niet van deze mogelijkheid gebruik maakt. Conservatieve economen zijn voorzichtiger. Nederland

kan gratis lenen juist vanwege onze degelijkheid in financiële zaken, degelijkheid die we nu overboord dreigen te gooien. Gaan we zo de kant van Italië op?

Een meer praktisch punt: kunnen we die extra miljarden wel uitgeven? We kampen momenteel met een ernstig tekort aan arbeidskrachten. Je kunt wel investeren in het onderwijs, maar waar haal je de onderwijzers vandaan? Je kunt wel meer woningen willen bouwen, maar waar haal je de bouwvakkers vandaan?

Er zal enige stuurmanskunst voor nodig zijn om te laveren tussen het progressieve en het conservatieve standpunt. Op Prinsjesdag zal blijken hoe calvinistisch Nederland nog is.

Augustus 2019

Disclaimer

Trustus Capital Management B.V., hierna te noemen "Trustus", besteedt de uiterste zorg aan de betrouwbaarheid en actualiteit van de gegevens in dit artikel. Onjuistheden en onvolledigheden kunnen echter voorkomen. Trustus is niet aansprakelijk voor schade als gevolg van onjuistheden of onvolledigheden in de aangeboden informatie. Tevens aanvaardt Trustus geen aansprakelijkheid voor eventuele koersverliezen, die geleden worden als gevolg van het gebruik van gegevens, adviezen of ideeën verstrekt door of namens Trustus. Trustus is geregistreerd bij de Autoriteit Financiële Markten te Amsterdam.